

MINA. Konceptuální cosplayeri

Jan Zámešák

MINA (Milan Mikulaščík a Jan Nalevka). *Tradice vertikality v Bretagnu*, 1999. Fotoperformance. Foto Archiv MINA

Milan Mikulaščík a Jan Nalevka spolupracují jako umělecká dvojice pojmenovaná MINA od poloviny devadesátých let, kdy se potkali na studiích na tehdy čerstvě založené Fakultě výtvarných umění VUT.¹⁾ Zpočátku intenzivní spolupráce přešla do volnějšího režimu začátkem tisíciletí. V roce 2003 začal být Milan Mikulaščík aktivní v rámci kolektivu Guma Guar a Jan Nalevka se postupem času více orientoval na svou sólovou kariéru. Vzájemnou spolupráci ovšem Mikulaščík s Nalevkou neukončili a také v průběhu minulé dekády vzniklo několik projektů, které již pochoptitelně nejsou dynamickým rozvíjením projektu kolektivního autorství, ale stávají se ověřeným postupem, jehož kouzlo spočívá v tom, že jej lze

aplikovat opakovaně, aniž by se tím jeho základní princip rozměňoval (spíše je tomu naopak). S autorskou strategií tvorby místně specifického kolektivního autoportrétu se můžeme setkat v již samotných počátcích autorské spolupráce MINA. Když jsem Mikulaščíkovi s Nalevkou věnoval krátký úsek v kapitole knihy *Umění spolupráce* zaměřené na autorské dvojice, soustředil jsem se právě na tento aspekt jejich tvorby a gesto tvorby kolektivního autoportrétu jsem vnímal jako přihlášení se k principu kolektivního autorství překračujícího hranice tvůrčích individualit.²⁾ Co jsem nechal stranou, když jsem se soustředil na různé podoby a nuance těchto společných portrétů, byl právě aspekt místní specifčnosti. Z aktuální perspektivy je to ale myslím právě tento moment sdílené citlivosti a společného zájmu o to, jak se citlivě a zároveň kriticky vztáhnout k určitému místu, který udržuje kolektiv MINA ve stavu „tvrdě pohotovosti“ i v delších obdobích faktické nečinnosti.

Z portfolia MINA bych zde připomenul tři projekty, v nichž se zájem o kolektivní autoportrét spojuje se silným místně specifickým přístupem. Nejstarším je *Tradice vertikality v Bretagnu* (1999). V této fotoperformanci umělci pózuji s tetrapakovými krabicemi mléka aranžovanými na hlavách tak, že evokují tradiční homolovitě čepec bretaňských žen. Krom tohoto výrazného doplňku jsou oblečení „normálně“, byl z dnešní perspektivy do popředí zajímavě vystupuje moment jistého „*Eastern Chic*“ – typického nevku suad každého Středoevropana, který se v devadesátých letech ocitl na Západě v oblečení neodpovídajícím logice sezónních trendů diktovaných několika hráči na trhu s konfekcí. Tato významová vrstva postkomunistické identity nicméně byla spíše nechtěným vedlejším efektem původu. Na co se autoři naopak soustředili, bylo hravě zasazení autoportrétů do krajinného a architektonického rámce tak, aby se do hry dostal moment lokální tradice (ať už obecně kulturní, nebo té specificky malířské, spojené např. s oblíbenými žánrovými výjevy venkovské idylly), vůči kterému tak bylo možné vytvořit ironický odstup, posilovaný ještě ambivalencí (latentní? záměrnou?) hry se sexuálním čtením falického tvaru tetrapakové krabice/čepec.

V roce 2011, po třech letech od jejich posledního sólového projektu pro galerii AM180, se Mikulaščík s Nalevkou nechali v oděvech pečovatelských böhnické psychiatrické léčebny vyfotografovat před trojicí budov projektovaných architektem Václavem Roštlapilem před již zmínovanou böhnickou léčebnou, Akademií výtvarných umění a Úřadem vlády. Série autoportrétů *Lapidul profesorů Roštlapila* vznikla pro skupinovou výstavu v prostorách böhnické léčebny *Institu- ceum*, jež se kriticky zabývala vztahem modernity a instituce. Fakt, že tentýž architekt navrhoval trojici budov, které mají sice velmi podobné tvarosloví, z hlediska jejich účelu nicméně velmi odlišné konotace, umožnil kolektivu MINA tozehrát zajímavou hru s významy. Ta na první dobrou nemusí dopět dál než k ironickému

MINA. *Lapidul profesorů Roštlapila*, 2011. slideshow. Foto: Stanislav Zámešák

usklíbnutí. Když se ale začneme hlouběji zabývat spojeními, která se otevírají mezi moderními institucemi sloužícími vládnutí, vzdělávání a biopolitické regulaci populace, uvědomíme si, kolik

toho lze říci prostřednictvím zdánlivě nevinného „cosplayerství“.

Posun k práci s kostýmem, jehož sémantický potenciál poprvé otestovali *Lapidul pana*

MINA, Škádci, 2018, fotoperformance. Foto: Jiří Hroník

Roštlapila, byl doveden k dokonalosti v dosud posledním projektu MINA. Místně specifickým projektem *Škádci* reagovali Mikulášik s Nálevkou na pozvání zúčastnit se skupinové výstavy tematizující práci autorských dvojic nazvané *Dvě hlavy čtyři ruce* (2018), která se uskutečnila v humpolecké galerii 8smička. Tato galerie, respektive „zóna pro umění“, jak sama sebe nazývá, sídlí v prostorách bývalé textilní továrny, na kterýžto fakt reagovala inaugurační výstava *Počta suknu*, 8smička patří k novému druhu privátních galerijních institucí, které nastavují zrcadlo zavedeným veřejným institucím často mírně odlišnými, více přátelsky orientovanými druhy provozu, ale také často nekompromisním, kvalitním designem. Právě na tuto okázalou designovanost vnitřních prostorů i vnějšku galerie, stejně jako na historii samotné budovy reagovala MINA sérií fotografií, v nichž umělci, kteří se po téměř čtvrtstoletí spolupráce již posunuli do středního věku, pózuji v zakázkově vyrobených kostýmech (návrh Anny Pospíšilové) molů šatních před objektivem profesionálního fotografa Jiřího Hroníka. Mladistvý elán zračící se v tvářích studentů umění, kteří se v roce 1999 nechali portrétovat v Bretani, nahradily tařkovské, lehce posmutnělé grimasy přerostlého hmyzu, se kterým nechceme mít co do činění.

Kouzlo *Škádci*, ale obecně celé linie místně specifických autoportrétů kolektivu MINA spočívá v až nesnesitelné lehkosti, s jakou kombinují precizní historickou (sociální...) analýzu

ukotvující místně specifickou rovinu jejich děl s autentickou osobní výpovědí, odchrávající se na rovině tělesné – ve výrazu tváře a řeči těla, kde se radikální autenticita mísí s ironickým odstupem od rolí, do nichž se autoři sami obsadili.

Poznámky:

1. MINA svou činnost započala v roce 1995, FaVU VUT byla založena v roce 1993. Portfolio MINA naleznete na webu Jana Nálky zde: <http://jan.nalevka.sweb.cz/>
2. Jan Zálešák, *Umění spolupráce*, Praha – Brno: Vědecko-výzkumné pracoviště AVU – Masarykova univerzita Brno, 2011, s. 104-107.

Milan Mikuláščík a Jan Nálevka spolupracují jako umělecká dvojice pojmenovaná MINA od poloviny devadesátých let, kdy se potkali na studiích na tehdy jen velmi krátce fungující Fakultě výtvarných umění VUT.¹ Zpočátku intenzivní spolupráce, jejímiž výstupy bylo několik samostatných a větší množství skupinových výstav, přešla do volnějšího režimu začátkem tisíciletí. V roce 2003 začal být Milan Mikuláščík aktivní v rámci kolektivu Guma Guar a Jan Nálevka se postupem času více orientoval na svou sólovou kariéru. Vzájemnou spolupráci ovšem Mikuláščík s Nálevkou neukončili a také v průběhu minulé dekády vzniklo několik projektů, které již pochopitelně nejsou dynamickým rozvíjením projektu kolektivního autorství, ale staví na ověřeném postupu, jehož kouzlo spočívá v tom, že jej lze aplikovat opakovaně, aniž by se tím jeho základní princip rozměňoval (spíše je tomu naopak). V tomto krátkém textu bych se chtěl dále zaměřit právě na tento postup, s nímž se můžeme setkat v již samotných počátcích autorské spolupráce MINA.

Mám na mysli postup či autorskou strategii místně specifického kolektivního autoportrétu. Když jsem Mikuláščíkovi s Nálevkou věnoval krátký úsek v kapitole knihy Umění spolupráce zaměřené na autorské dvojice, soustředil jsem se právě na tento aspekt jejich tvorby, který mi zapadal do obecnějšího rámce, v němž jsem gesto tvorby kolektivního portrétní vnímal jako přihlášení se k principu kolektivního autorství překračujícího hranice tvůrčích individualit.² Co jsem nechal stranou, když jsem se soustředil na různé podoby a nuance těchto společných portrétů, byl právě aspekt místní specifičnosti. Z aktuální perspektivy je to ale myslím právě tento moment sdílené citlivosti a společného zájmu o to, jak se citlivě a zároveň kriticky vztáhnout k určitému místu, který udržuje kolektiv MINA ve stavu „tvůrčí pohotovosti“ i v delších obdobích faktické nečinnosti.

Z portfolia MINA bych zde připomenul tři projekty, v nichž se zájem o kolektivní autoportrét spojuje se silným místně specifickým přístupem. Nejstarším je Tradice vertikality v Bretagni (1999). V této fotoperformanci umělci pózují s tetrapakovými krabicemi mléka aranžovanými na hlavách tak, že evokují tradiční homolovité čepce bretaňských žen. Krom tohoto výrazného doplňku jsou oblečeni „normálně“, byť z dnešní perspektivy do popředí zajímavě vystupuje moment jistého „Eastern Chic“ – typického

nevkusu snad každého Středoevropana, který se v devadesátých letech ocitl na Západě v oblečení neodpovídajícímu logice sezónních trendů diktovaných několika hráči na trhu s konfekcí. Tato významová vrstva postkomunistické identity nicméně byla spíše nechtěným vedlejším efektem původu. Na co se autoři naopak soustředili, bylo hravé zasazení autoportrétů do krajinného a architektonického rámce tak, aby se do hry dostal moment tradice (ať už obecně kulturní nebo té specificky malířské, spojené např. s oblíbenými žánrovými výjevy venkovské idylly), vůči kterému tak bylo možné vytvořit ironický odstup, posilovaný ještě ambivalencí (latentní? záměrnou?) hry se sexuálním čtením falického tvaru tetrapakové krabice/čepce...

V roce 2011, po třech letech od jejich posledního sólového projektu pro galerii AM180, se Mikuláščík s Nálevkou nechali v oděvech pečovatelských bohnické psychiatrické léčebny vyfotografovat před trojicí budov projektovaných architektem Václavem Roštlapilem: před již zmiňovanou bohnickou psychiatrickou léčebnou, Akademií výtvarných umění a Úřadem vlády. Série autoportrétů Lapiduši profesora Roštlapila vznikla pro skupinovou výstavu v prostorách bohnické léčebny Instituceum, jež se kriticky zabývala vztahem modernity a instituce. Fakt, že tentýž architekt navrhl trojici budov, které mají sice velmi podobné tvarosloví, z hlediska jejich účelu nicméně velmi odlišné konotace, umožnil kolektivu MINA rozehrát zajímavou hru s významy. Ta na první dobrou nemusí dospět dál než k ironickému ušklíbnutí. Když ale začneme hlouběji zabývat spojeními, která se otevírají mezi institucemi sloužícími vládnutí, vzdělávání a biopolitické regulaci populace, uvědomíme si, kolik toho lze říct prostřednictvím zdánlivě nevinného „cosplayerství“.

Posun k práci s kostým, jehož sémantický potenciál poprvé otestovali Lapiduši pana Roštlapila, byl doveden až k pitoreskní dokonalosti v dosud posledním projektu autorské dvojice MINA. Místně specifickým projektem Škúdců reagovali Mikuláščík s Nálevkou na pozvání zúčastnit se skupinové výstavy tematizující práci autorských dvojic nazvané Dvě hlavy čtyři ruce (2018), která se uskutečnila v humpolecké galerii 8smička. Tato galerie, respektive „zóna pro umění“, jak sama sebe nazývá, sídlí v prostorách bývalé textilní továrny, na kterýžto fakt reagovala inaugurační výstava Pocta suknu. 8smička patří k novému druhu privátních galerijních institucí, které nastavují zrcadlo zavedeným veřejným institucím často mírně odlišnými, více přátelsky orientovanými druhy provozu, ale také často nekompromisním, kvalitním designem. Právě na tuto „designovanost“ vnitřních prostorů i vnějšku galerie, stejně jako na historii samotné budovy reagovala MINA sérií fotografií, v nichž autoři, kteří se po téměř čtvrtstoletí spolupráce již posunuli

do středního věku, pózuji v zakázkově vyrobených kostýmech (návrh Anny Pospíšilové) molů šatních před objektivem profesionálního fotografa Jiřího Hroníka. Mladistvý elán zračící se v tvářích umělců, kteří se v roce 1999 nechali portrétovat v Bretani, nahradily taťkovské, lehce posmutnělé grimasy přerostlého hmyzu, se kterým nechceme mít co do činění.

Kouzlo Škůdců, ale obecně celé linie místně specifických autoportrétů kolektivu MINA spočívá v až nesnesitelné lehkosti, s jakou kombinují precizní historickou (sociální...) analýzu ukotvující místně specifickou rovinu jejich děl, s autentickou osobní výpovědí, odehrávající se na rovině tělesné, ve výrazu a řeči těla, kde se radikální autenticita mísí s ironickým odstupem od rolí, do nichž se autoři sami obsadili.

Jan Zálešák

¹ MINA svou činnost započala v roce 1995, FaVU VUT byla založena v roce 1993. Portfolio MINA naleznete na webu Jana Nálevky zde: [http://jan.nalevka.sweb.cz/MINA\(MilanMikulastik&JanNalevka\).pdf](http://jan.nalevka.sweb.cz/MINA(MilanMikulastik&JanNalevka).pdf)

² Jan Zálešák, Umění spolupráce, Praha – Brno: Vědeckovýzkumné pracoviště AVU – Masarykova univerzita Brno, 2011, s. 104-107.

Chambre d'amis

SUMO

Villa P651
Pevnostní 651/8, Praha 6

**LUCIE
DRDOVA
GALLERY**

Charlotte Dualé, Schicht, 2017, keramika, glazura

4.-5. 9.
2021

Hynek Alt
Charlotte Dualé
Romana Drdová
Arianne Foks
Václav Kopecký
Jan Nálevka
Tereza Příhodová
Štětinová
Pavla Sceranková
Aleksandra Vajd
Daniel Vlček

POP-UP GALLERY

2 - 5 / 9 / 21

ADRESA

ÚJEZD 11, PRAHA 5, MALÁ STRANA

OTEVÍRACÍ DOBA

10:00 – 19:00 HODIN

VSTUP

ZDARMA

Nie som tvoj objekt!

kurátorky:
Darina Alster
Karina Kottová
Lenka Kukurová
Kateřina Olivová
Zuzana Štefková

Liptovská galéria
P. M. Bohúňa
v Liptovskom Mikuláši
od 18.5. do 31.8. 2021
Vernisáž 17.5. 2021

ŽILINSKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

u.

fond
na podporu
umenia

LIPMB

III. TRIENÁLE PORTRÉTU - NIE SOM TVOJ OBJEKT!
LIPTOVSKÁ GALÉRIA P. M. BOHÚŇA
TRANOVSKÉHO 3, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ
18. 5. - 31. 8. 2021
Kurátorky výstavy: Darina Alster, Karina Kottová, Lenka Kukurová, Kateřina Olivová, Zuzana Štefková

Výstava Nie som tvoj objekt! predstavuje umelecko-kurátorskú intervenciu piatich členiek kolektívu Feministických (umeleckých) inštitúcií do zbierok Liptovskej galérie Petra Michala Bohúňa. Umelkyne Darina Alster a Kateřina Olivová a kurátorky Karina Kottová, Lenka Kukurová a Zuzana Štefková pripravili päť tematických sekcií, v ktorých pracujú so zbierkovými predmetmi šiestich storočí. Výber je doplnený tvorbou súčasných umelkýň a umelcov. Spoločným menovateľom je snaha o alternatívne spôsoby nazerania na diela a súčasne emancipácia vybraných umeleckých diel z klasických príbehov dejín umenia a z ich štýlových a dobových súvislostí. Jednotlivé sekcie nanovo rámcujú historický a súčasný pohľad na materstvo, spochybňujú objektifikujúce spôsoby zobrazenia a manipuláciu so ženským telom a prírodou, aj všeobecnejšie s ľudskými a ne-ľudskými entitami, a ukazujú paralelné uhly pohľadu, nedominantné perspektívy a vylúčené alebo vytesnené skutočnosti.

Kolektív Feministických (umeleckých) inštitúcií usiluje o napĺňanie spoločne formulovaného kódexu, ktorý definuje súčasnú inštitúciu založenú na feministických princípoch. Feministická inštitúcia je spoločensky angažovaná a sebakritická, zdôrazňuje nehierarchické princípy, etiku a zodpovednosť v rámci vlastnej vnútornej štruktúry, aj v rámci svojho fungovania navonok. Súčasťou kódexu sú tiež rodové kvóty a snaha o vytváranie rovnakých príležitostí pre ženy, ale aj pre iné znevýhodnené skupiny, čo sa týka pracovných pozícií, verejnej prezentácie a programu, a tiež v rámci diváckej základne. Feministické (umelecké) inštitúcie sa hlásia ku klimatickej zodpovednosti a iniciovali vznik platformy Umění pro klima.
<http://feministinstitution.org/>

Medzi očami
(Zuzana Štefková)

Sekcia pozostáva z dvoch častí tematizujúcich možnosť nového rámcovania pohľadu, ktorý v tradičnom ponímaní smeruje od diváka k umeleckému

dielu. V prvej časti prechádzame chodbou medzi dvojicami podobizní, na ktorých si portrétovaní navzájom hľadajú do očí. Aby sme mohli ísť ďalej, musíme vstúpiť do ich zorného poľa, narušiť výmenu pohľadov a možno i pocítiť, aké to je, keď sa sami stávame pozorovanými. Druhá časť rozvíja pomyslený dialóg medzi kresbami Ladislava Mednyánszkého a videom "I Can be Real as You Can Dream" súčasného umelca Jana Matýska. Aj tu dochádza k umocneniu jedného diela prostredníctvom druhého. Protagonista videa oslovuje mladých mužov z kresieb a svojím podmanivým monológom odкрýva zmyselnosť fragmentov ich tiel a evokuje intenzitu, ktorá pred viac než sto rokmi priťahovala túžobný pohľad umelca. Hypnotickému účinku videa však neunikne ani divák alebo diváčka. Hlas programu nás láka k interakcii, aktivizuje naše telá a hlása úplné zrušenie odstupu: „Môj prst sa dotýka tvojej kože. Tvoj prst sa dotýka mojich pixelov. Hranica medzi nami neexistuje.“

Mamičkina rolka
Oh baby, baby
(Kateřina Olivová)

Materstvo nie je len privátnou rolou realizovanou v srdci rodiny s našimi najbližšími, je to aj sociálna rola, ktorá sa odohráva v širšej spoločnosti. S oboma polohami sa spája mnoho stereotypných predstáv a očakávaní. Materstvo, deti a rodina sú tiež tradičnými námetmi (umeleckého) zobrazenia, pomocou ktorých sú často komunikované témy, ako je kresťanská láska, tradícia a folklór, každodenné zážitky a výnimočne i emócie a intimita. Obzvlášť zaujímavú časť zbierky Galérie P. M. Bohúňa predstavuje portrétovanie detí, predovšetkým pri bežných činnostiach, ako je hra. Dôležitými pozíciami v prezentovanom výbere diel sú hlasy tých málo umelkýň, ktoré o materstve a rodine referujú z vlastnej perspektívy a skúsenosti a menia tak mocenskú dynamiku z pozorovaných na hovoriace, na nositeľky poznania a vedomia.

Súčasťou tohto výstavného celku sú práce umelkýň a umelca Barbary Gryka, Filipa Kijowskiho, Karin Písaříkové a Kateřiny Olivové. Vďaka Karin a jej motivačnému videu tečie materské mlieko prúdom z každej fontány v Liptovskom Mikuláši v čase, keď prichádza do mesta Kinga X, kamarátka Barbary a Filipa, aby zdieľala skúsenosť ženy, ktorá ani vo veku 42 rokov nechce platiť za svoju interrupciu.

A Kateřina medzitým roluje mamičkinu rolku z mäsa, stereotypov, lásky a očakávaní.

Žena ≠ krajina ≠ objekt
(Karina Kottová)

Táto sekcia výstavy problematizuje tzv. „male gaze“, mužský, poťažmo antropocentrický pohľad na ženu, prírodu a na svet. Nielen v dejinách umenia bola žena nespočetnekrát objektifikovaná, zobrazená ako predmet potešenia, túžby, ako nástroj, hračka. Je to ten istý pohľad, ktorým sa ľudstvo opakovane dívalo na krajinu ako na objekt záujmu a potešenia, ale aj pole pre vlastnú intervenciu, násilné manipulácie, deštrukciu. Akoby planéta sama a všetko na nej bolo len hračkou patriarchálneho usporiadania, s ktorou človek môže ľubovoľne zaobchádzať: obdivovať, ale tiež donekonečna vyťažovať a pretvárať k vlastnému obrazu. Táto schéma vyzýva k emancipácii. Žena nie je krajina a krajina nie je objekt. S akoukoľvek živou i neživou entitou je potrebné zaobchádzať rovnocenne. Priznať veciam, prírode i ľudským bytostiam právo hájiť svoje záujmy a nepodriaďovať ich jednému dominantnému uhlu pohľadu. Výber diel v tejto sekcii zahŕňa ako klasické portréty, krajinomaľby a zátišia, tak aj pomerne nečakané „pohľady na vec“ nielen od žien-umelkýň. Vyzýva návštevníkov, aby sa tentoraz na výjavy, na ktoré sú v galériách zvyknutí, pozreli trochu inak a ocenili ich svojbytnosť, súňaležitosť i odlišnosť.

Súčasťou intervencie je veľkoformátová maľba od Marie Lukáčovej, ktorá vo svojej práci skúma témy rodovej a ekonomickej (ne)rovnosti, exploatacie krajiny a možnosti solidárnejšieho medzidruhového spolužitia.

Vykorisťovanie
(Lenka Kukurová)

Žijeme v spoločnosti, ktorá je postavená na nadradenosti človeka nad prírodou a na jej vykorisťovaní. Prírodné prostredie a iné živé organizmy ľudstvo nevníma ako svoju súčasť, ale ako „zdroje“, ktoré je možné neobmedzene využívať. Toto myslenie je rovnako prítomné v socialistickom, aj v kapitalistickom usporiadaní, u mužov, aj u žien a priviedlo planétu až na pokraj ekologickej katastrofy. Výber umeleckých diel zo zbierok galérie zobrazuje industrializáciu spoločnosti a vytrácanie sa neporušenej prírodnej idyly, ktorá bola námetom umenia v minulosti. Časť diel zobrazuje nadšenie technickými výtvarnými a ilustruje predstavu, že ľudské zásahy prírode neškodia a dokážu ju dokonca vylepšovať.

Od 70. rokov 20. storočia sa objavujú myšlienkové smery, ktoré prinášajú

aj iný pohľad: vnímajú prírodu a človeka ako previazanú sieť prvkov a vzťahov. Ekofeminizmus napríklad sleduje paralelu medzi presvedčením o dominancii človeka nad prírodou a o nadradenosti muža nad ženou. Príčinu vykorisťovania prírody vidí v patriarchálnom podmanení žien. V 70. rokoch sa v umení začínajú objavovať diela založené na prehodení vzťahu k prírode: prinášajú kritiku jej drancovania, no i víziu spoločnosti založenej na trvalej udržateľnosti, rešpekte a porozumení prírodnému okoliu a iným živým bytostiam. Takáto predstava budúcnosti začína prevažovať aj v súčasnom umení a filozofii.

Výber dopĺňajú diela súčasnej umelkyne a umelcov: kritické video Marie Lukáčovej, v ktorom kombinuje rap s vizualitou a humorne-ironické dielo „Škodci“ autorskej dvojice MINA (Milan Mikuláščík a Jan Nálevka).

Ak by bolo po ich, nemali sme nikdy prežiť
(Darina Alster)

Nech sú všetky rany a hnevy sveta videné, nech sú vypočuté a nech majú okolo seba taký svet, ktorý im dá priestor byť zhliadnutými a transformovanými! (citácia Mariky Pecháčkovej)

Násilie nemá rod. Alebo vlastne má? Narastá v dobách neistôt a v najväčšej miere dopadá na ženy. V súčasnej pandemickej dobe nabralo násilie v domácnosti na intenzite. Kurátorský výber Dariny Alster je magnetom na zjavné i potlačované násilie v klasických zobrazeniach. Či už sa jedná o vojnové traumy alebo o smútok zo straty blízkych, traumy z vysídlenia, opustenia, či tému sexuálneho obťažovania, vždy sa stretávame s ľudským utrpením prameniacim v násilí a strachu. Nereflektovaná traumatická skúsenosť je ďalej odovzdávaná z generácie na generáciu ako životná norma. V rozhodujúcich životných situáciách za nás potom nevedomky konajú strachy našich predkov. Inštalácia má charakter uličky hanby, kde niet úniku pred množstvom obrazov. Diváctvo sa z expozície dostane jedine cestou naspäť. Cestou von zo začarovaného kruhu traumy je spätný chod, retraumatizácia, očistenie osobného prežitku. Cieľom je konfrontácia s vlastnou odvrátenou stránkou. Vydržať pohľad do očí vlastného tieňa vyžaduje veľkú odvahu, ale je to spôsob, ako sa očistiť od utrpenia a vzájomného zraňovania.

Súčasťou inštalácie je aj video s názvom „Láska je Láska“. Autorky Darina Alster a Maya Štechová pomocou videorekonštrukcie skutočných udalostí

prežili retraumatizáciu vlastných skúseností s násilím v domácnosti. Len pokiaľ sú negatívne emócie rozpoznané, môže dôjsť k ich transformácii. Inštalácia je spätným chodom v hlave, cestou späť ku koreňom, hľadaním odpovedí na ľudské utrpenie.

Ku spolupráci je prizvaná umelkyňa celoživotne sa zaoberajúca zdieľaním skúseností s temnou ľudskou stránkou, Alma Lily Rayner. Rayner sa rozhodla konfrontovať výjavy násilia v expozícii s video-performanciou vzniknutou v rámci procesuálnej platformy „Návod na prežitie“, ktorá spája ľudí s rozličnými skúsenosťami, no s rovnakým záujmom: mať možnosť v ťažkých životných situáciách nájsť podporu a tiež spoločne vytvárať alternatívne podporné siete pre druhých.

Stretávajú sa tu preživší sexuálneho násilia, zástupkyne rómskych žien, trans-komunity, ľudia so skúsenosťou so závislosťou alebo s psychiatrickou hospitalizáciou a ďalšie aktivistky a aktivisti. Spolupráca tejto polyfónie hlasov je súčasne kritikou súčasného (inštitucionálneho) systému starostlivosti a jeho limitov.

Účastníčky a účastníci: Andrea Tobolová, Mirka Slívová, Jakub Černý (číta Johna Donneu), Magdalena Šipka, Elena Gorolová, Martin Novák (číta Donnarda Whitea), Alex Sihelská, Radek Šabacký (číta Bell Hooks), Ladislav Fabian, Tess (číta Václava Hraběte), Bára Vidomská (číta Anastáziu Klemensovou), Zuzana Fialová, Alex Vonsík a Alma Lily Rayner (číta Audre Lorde)

JEŠTĚ JEDNOU, PROSÍM ONCE AGAIN, PLEASE

13. 5.–11. 7. 2021
TELEGRAPH GALLERY
JUNGMANNOVA 3, OLOMOUČ

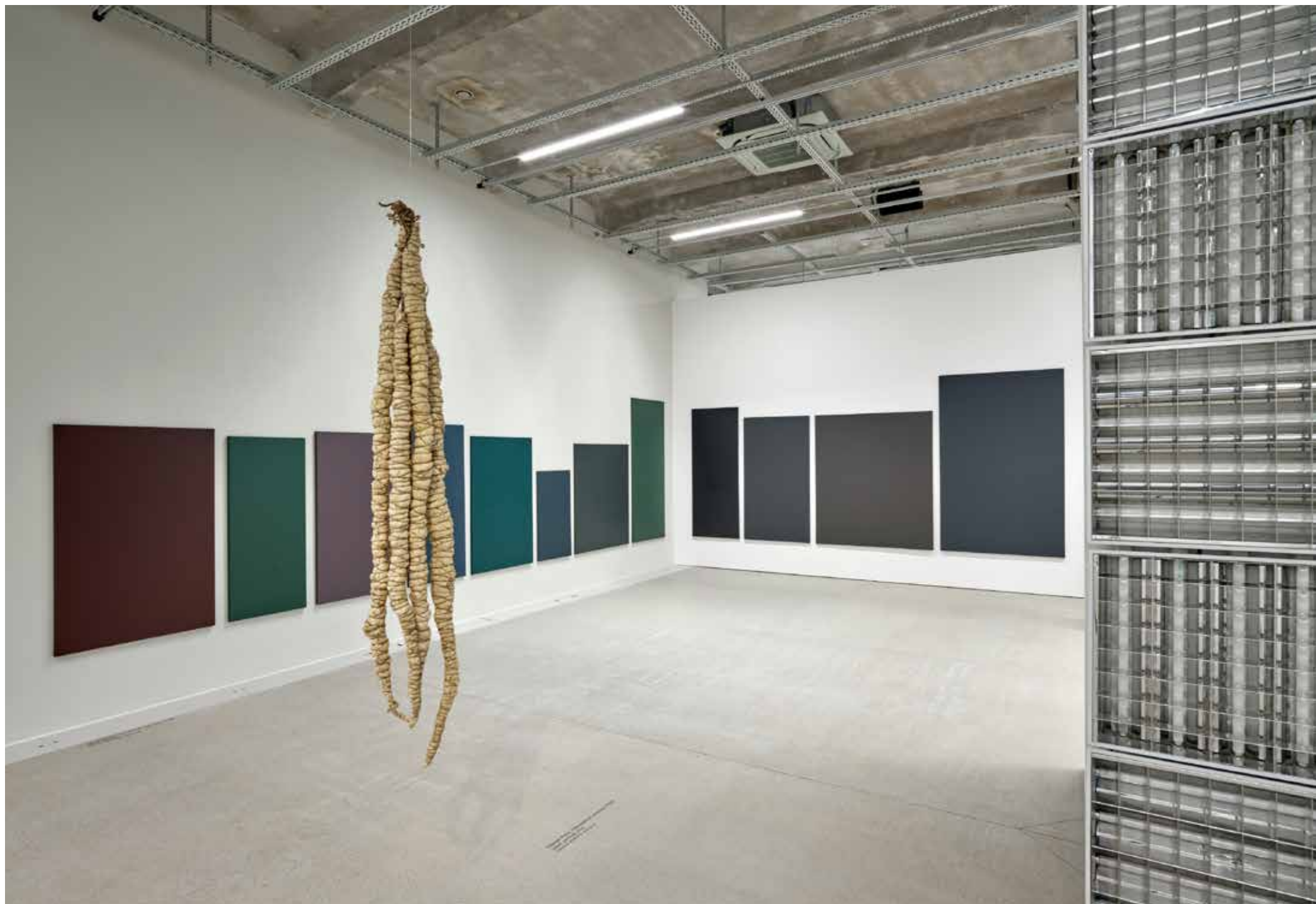
Repetitivní princip se v českém vizuálním umění objevuje v mnoha podobách a projevech. Opakování určitých motivů, elementárních prvků či idejí, organizace vztahů uvnitř díla nebo i více či méně vědomá potřeba automatizovat proces tvorby otevírá celou řadu zajímavých témat. Od struktury uměleckých děl, řádu, systému a procesuality se dostáváme i k psychologickým aspektům tvorby, ke specifickému způsobu koncentrace a „puzení“, které umělce někdy vede až k obsesivní tvůrčí aktivitě.

SEZNAM AUTORŮ

Jana Bernartová, Václav Boštík, Milan Grygar, Jiří Hilmar, Vendula Chalánková, Dalibor Chatrný, Lenka Klodová,
Eva Kmentová, Jiří Kolář, Běla Kolářová, Juraj Kollár, Jan Kubíček, František Kyncl, Břetislav Malý,
Vladimír Merta, David Možný, Jan Nálevka, Marian Palla, Dita Pepe, Přemysl Procházka, Jiří Staněk,
Jan Steklík, Václav Stratil, Margita Titlová Ylovsky, Dezider Tóth, Lubomír Typlt

kurátoři: Miroslav Jiřele, Martina Mrázová

<https://telegraph.cz/jeste-jednou-prosim>

JEŠTĚ JEDNOU, PROSÍM
13. 5.–11. 7. 2021
Kurátor: Miroslav Jiřele, Martina Mrázová
TELEGRAPH GALLERY
JUNGMANNOVA 3, OLOMOUC

TISKOVÁ ZPRÁVA

Kolektivní výstava v Telegraph Gallery představí repetitivní tendence v současném umění

Výstava s názvem Ještě jednou, prosím, kterou připravila olomoucká Telegraph Gallery, je založena na dialogu uměleckých děl 26 českých a slovenských výtvarníků. Kurátoři výstavy Miroslav Jiřele a Martina Mrázová propojují velkoformátovou tvorbu autorů mladé a střední generace (například Lubomíra Typlta, Jiřího Staňka, Venduly Chalánkové, Jana Nálevky) s uměleckými díly zásadních umělců 2. poloviny 20. století. Výstava bude zahájena vernisáží ve čtvrtek 13. května v 18 hodin. V Telegraph Gallery bude k vidění do 11. července 2021.

Leitmotivem výstavy jsou repetitivní postupy spojené s postkonceptuálními tendencemi, které jsou zastoupeny jak v tvorbě českých a slovenských současných, tak i nežijících umělců. Zmnožování základních elementů patří v umění k fundamentálním principům, které se projevují od pradávna – už od sérií vrypů a otisků dlaní na stěnách jeskyní z období paleolitu. Ve 2. polovině 20. století se repetice stala významnou charakteristikou umělecké tvorby, vysvětluje Martina Mrázová.

Opakováním jednotlivých elementů, jako jsou bod, linie, konkrétní motiv či gesto, dochází nejen ke zdůraznění původního významu, ale i k významovému posunu, který vede ke vzniku nové skutečnosti. Jedná se o konstitutivní způsob nahlížení světa i umění, který se v různých dobách vynořuje s různou silou a v odlišných intencích. Repetitivní způsob vyjadřování jako východisko pro koncipování výstavy umožňuje přenést se nad diskurz historických skupin a tendencí a otevřít je směrem k současnosti i minulosti, dodává Mrázová.

Reduktivně-analytický přístup v tvorbě současných umělců může vést od úvah o barvách a jejich vzájemných vztazích přes otázky, co je to obraz a co je v něm skryto, až k vytváření nových skutečností rekontextualizací

základních prvků. S výrazně procesuální stránkou těchto děl se jednou pojí razantně gestický projev, jindy naopak projev meditativní, spjatý s touhou po vyjádření nekonečna. Organizace elementů nabývá někdy až obsedantně-katarzního, ale jindy zase humorného účinku, uzavírá Mrázová.

VYSTAVENÍ UMĚLCI

Jana Bernartová, Václav Boštík, Milan Grygar, Jiří Hilmar, Vendula Chalánková, Dalibor Chatrný, Lenka Klodová, Eva Kmentová, Jiří Kolář, Běla Kolářová, Juraj Kollár, Jan Kubíček, František Kyncl, Břetislav Malý, Vladimír Merta, David Možný, Jan Nálevka, Marian Palla, Dita Pepe, Přemysl Procházka, Jiří Staněk, Jan Steklík, Václav Stratil, Margita Titlová Ylovsky, Dezider Tóth, Lubomír Typlt

ONCE AGAIN, PLEASE
13. 5.–11. 7. 2021
Kurátor: Miroslav Jiřele, Martina Mrázová
TELEGRAPH GALLERY
JUNGMANNOVA 3, OLOMOUC

PRESS RELEASE

A collective exhibition at the Telegraph Gallery will present repetitive tendencies in contemporary art

The exhibition entitled ‘Ještě jednou prosím / Once Again, Please’, prepared by the Telegraph Gallery in Olomouc, is based on the dialogue of 26 artworks by Czech and Slovak artists. The curators of the exhibition, Miroslav Jiřele and Martina Mrázová, juxtapose large-scale works by authors of young and middle-aged generations (such as Lubomír Typlt, Jiří Staněk, Vendula Chalánková, Jan Nálevka) and artworks by major artists of the second half of the 20th century. The exhibition will be opened at the Telegraph Gallery at 6pm on Thursday, 13 May and will run until 11 July 2021.

The leitmotif of the exhibition are repetitive processes associated with post-conceptual tendencies, represented in the work of both contemporary and non-living Czech and Slovak artists. In art, multiplication of basic elements is one of the fundamental principles that have manifested themselves from time immemorial – since the series of scratches and handprints on cave walls in the Palaeolithic period. In the second half of the 20th century, repetition became a major characteristic of artistic creation, explains Martina Mrázová.

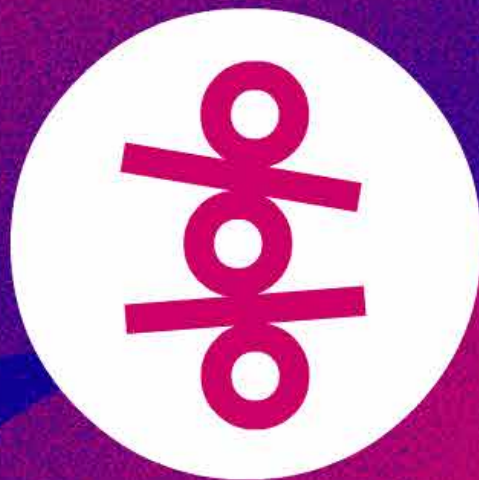
Repetition of elements such as a point, a line, a specific motif or a gesture not only emphasises the original meaning, but also shifts the meaning, which then constitutes a new reality. It is a constitutive way of viewing the world and art that has emerged at different times with different strengths and different intentions. Repetitive expression as the basis for organising the exhibition allows us to transcend the discourse of historical groups and tendencies and open them to both the present and the past, adds Martina Mrázová.

The reductive-analytic approach in the work of contemporary artists may include thinking about colours and their mutual relations, questions

what an image is and what is hidden in it and creating new realities by recontextualising the basic elements. The distinct procedural aspect of these works is sometimes associated with a vigorously gestic expression, sometimes with a meditative one, connected with the desire to express infinity. The organisation of the elements sometimes has an obsessive-cathartic, sometimes humorous effect, concludes Martina Mrázová

LIST OF ARTISTS

Jana Bernartová, Václav Boštík, Milan Grygar, Jiří Hilmar, Vendula Chalánková, Dalibor Chatrný, Lenka Klodová, Eva Kmentová, Jiří Kolář, Běla Kolářová, Juraj Kollár, Jan Kubíček, František Kyncl, Břetislav Malý, Vladimír Merta, David Možný, Jan Nálevka, Marian Palla, Dita Pepe, Přemysl Procházka, Jiří Staněk, Jan Steklík, Václav Stratil, Margita Titlová Ylovsky, Dezider Tóth, Lubomír Typlt

UMĚNÍ JE VYDRŽET!

VÝSTAVA NA PODPORU ČINNOSTI GALERIE EMILA FILLY
TERMÍN VÝSTAVY: 7. 12. – 22. 12. 2020 (DO 30. 12. ONLINE).
OTEVŘENÍ VÝSTAVY: PONDĚLÍ 7. PROSINCE 2020 OD 14 DO 20 HODIN.
GALERIE EMILA FILLY, VELKÁ HRADEBNÍ 19, ÚSTÍ NAD LABEM (VCHOD Z DVOŘÁKOVY ULICE).

<https://gef.cz/umeni-je-vydrzet-kopie>